

=====

" v e r e n i g i n g "

" O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N "

" Geco no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag "

" Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TH Den Haag t. 684541 "

" Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN Den Haag t. 634101 "

=====

W E E K B L A D

nadruk verboden

25e jaargang nr.10

24 oktober 1980

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Op deze vierde vrijdag van de maand bent u aan de beurt om een onderwerp uit de zaal te stellen. Vergeet U daarbij niet, dat wij niet alwetend of onfeilbaar zijn? Wat kiest U?

x

ZELFHERKENNING EN GEESTELIJKE BEWUSTWORDING

=====

- Een mooi onderwerp: wanneer je denkt " wat doet die ander gek" zo is dit in feite een kwestie van zelfherkenning. Want wanneer je het niet in jezelf kent, kun je het bij een ander niet opmerken.

Wanneer je denkt dat een ander somber is, zo moet ook in jou ergens iets van die somberheid en dat denken schuil gaan. Zonder dit zou je uiterlijk, gedrag e.d. van de ander nooit op geheel juiste wijze kunnen interpreteren.

Kortom: zelfherkenning is geen kwestie van in de spiegel kijken en zeggen " daar ben ik" , maar is echt een kwestie van zien naar de wereld. Alle dingen in de wereld die jou iets bijzonders te zeggen hebben, zeggen je ook iets omtrent jezelf.

Dit is een proces, waarmede elke mens gekonfronteerd wordt. Er zijn zelfs spreekwoorden die duidelijk maken, dat men dit wel degelijk reeds lang beseft, zoals " zoals de waard is vertrouwt hij zijn gasten".

Bij u is dit niet altijd een bewust proces. U zult niet zeggen " ik zie dit zo, dus zo moet het ook in mij bestaan". Ook al is dit in feite wel zo, toch zult u in vele gevallen zelf weigeren, dit te erkennen.

De mens die tot een herkennen van eigen ik wil komen moet zich dus allereerst eens af gaan vragen, wat hij voornamelijk rond zich ziet in de wereld. En hierbij moet je niet alleen letten op de feiten, maar vooral ook op de door jou meest gegeven interpretaties.

Wanneer een man nu moppert over " die rotjongens" dan heb ik altijd het gevoel, dat hijzelf vroeger ook geen lievertje is geweest. Ergens in die man moet iets dergelijks bestaan, anders zie je bepaalde aspecten van het gedrag van anderen eenvoudig niet.

Wanneer ik mensen zie die opeens naar een opgaande of ondergaande zon staan te kijken, bevangen door de schoonheid van de natuur, zo ben ik overtuigd dat zij ergens iets hiervan in zich moeten bezitten. Anders zouden zij door de schoonheid buiten zich niet beroerd worden, zouden zij niet onder de indruk komen.

Een mens die zich de moeite geeft om eens te zien wat in de wereld rond hem bij hem of haar voor emoties oproept, kijkt hiermede naar een deel van het ik dat erg belangrijk is, ook al zal dit gemeenlijk grotendeels in het onderbewuste verborgen zijn.

Zeker, u hebt natuurlijk uw brein. De wereld is nu eenmaal vol van breinbaasjes- waarbij trouwens dan weer opvalt dat, naar mate hun brein minder gaat werken, zijzelf meer de baas spelen. Vandaar ook, dat zovele staatslieden al lang aow zouden moeten trekken en in de plaats daarvan gewichtige gezichten trekken, die heel wat meer opleveren.

Zien wij naar het innerlijke ik, dan weten wij, dat er een onderbewustzijn bestaat, dat er geestelijke factoren in het eigen wezen een rol spelen etc.

Nu blijkt dat juist datgene wat je niet alleen maar konstateert maar waarbij ook emoties worden gewekt en te pas komen een direkte relatie hebben zowel met dit onderbewustzijn als met vele geestelijke delen van het ik.

Wat hoop geeft voor de bewustwording. Want alles wat bij u een emotie wekt maakt daardoor alleen reeds duidelijk, dat er een wisselwerking bestaat tussen uw wereld en gekende persoonlijkheid en de geestelijke delen daarvan.

Bewustwording is niets anders daneen de wereld juist leren zien. Maar hoe kun je de wereld juist zien wanneer je niet eens in staat bent jezelf enigszins juist te beseffen?

Daarom is zelfherkenning juist in dit verband inderdaad erg belangrijk. Wie alleen maar zichzelf ziet met de ogen van anderen zal mogelijk reeds veel omtrent zichzelf ontdekken. Hij zal erkennen, dat hij voor anderen niet precies hetzelfde is als hetgeen hij in eigen ogen is. Maar daar blijft het dan bij.

Op het ogenblik dat je jezelf in anderen herkent konstateer je echter harmonische waarden. Zelfs in haat - ook een emotie - kom je tot een emotionele identificatie van je persoonlijkheid met datgene wat je haat.

Dat wil zeggen, dat er een uitwisseling is, een verrijking van je persoonlijkheid met nieuwe gegevens en gevoelens omtrent de wereld buiten je, een nieuwe band tussen een deel van die wereld en jezelf. En zelfs indien dit nogal negatief is, toch kun je stellen dat bewustwording niets anders is dan dat.

Geestelijk bezien is bewustwording niets anders dan een toenemende mogelijkheid tot geestelijk contact en identificatie met het andere. Klaar. De mens die zichzelf dus goed leert kennen zal uit zijn leven en beleven dus ook allerhande gegevens kunnen puren t.a.v. het verborgen ik. En daar gaat het nu juist om.

Hierover zou je hele betogen op kunnen zetten, al zal ik dit nu niet doen. Wij zijn zo geneigd uit te gaan van stelregels. Wij hebben een bepaald program, een bijbel, een koran, artikelen en gezegden van b.v. Marx of een andere grootheid.

Dat is dan ons denken, ons criterium voor de wereld. Maar waarom? Waarschijnlijk omdat wij daardoor niet meer genoodzaakt zijn of ons genoodzaakt voelen tot een geheel zelfstandig beslissingen nemen omtrent verschillende waarden en ontwikkelingen in de wereld.

Ik wil niet hatelijk zijn. Maar wanneer je de gehele bijbel leest zijn daarin misschien maar vier of vijf kleine stukjes, die je werkelijk

treffen. Dat is dan de herkenning. Alleen daarin vindt je jezelf terug.

Maar dan zijn ook die stukjes van de bijbel het enige daarin waarin je waarlijk jezelf kunt beleven. De rest blijft dood, woorden waarin je ten hoogste weg kunt vluchten voor hetgeen jezelf bent en wat de wereld in wezen voor jou is.

Of je deze uitspraak nu overdraagt op Marx of wie dan ook, altijd weer kom je tot de konklusie dat er alleen bepaalde punten zijn in een geheel waarin je jezelf terug kunt vinden. Daar waar wij onszelf terugvinden ontstaat een mogelijkheid tot werkelijke harmonien menselijk gezien een mate van emotionaliteit die niet geheel redelijk verantwoord is.

Daar begint het proces van werelderkenning, ik herkenning en bewustwording. Want deze begrippen zijn altans in dit geval practisch identiek. En wat je dan verder moet doen?

Er zijn mensen die uitroepen " ik wil mijzelve leren kennen. ". Voor de meesten is het gemakkelijker wanneer zij even wachten tot zij aan zichzelf worden voorgesteld. Anders is het zo een schok. Maar u wilt uzelf wel leren kennen? Hoe kunt u weten wat u werkelijk bent wanneer u, zeker in de vorm waarin u nu leeft, niet eens beschikt over de termen die noodzakelijk zijn om uw eigen wezen naar waarheid te kunnen omschrijven.

Dit " jezelf erkennen " is mooi, maar blijft zeker in de formulering altijd weer zeer beperkt. Voegen wij de h er tussen en spreken wij van zelfherkenning zo zijn wij tenminste af van dat krankzinnige aspect van een alleen maar naar jezelf kijken.

Want dat komt meestal neer op een jezelf bedriegen. De mens die naar zichzelf kijkt ziet in zich meestal alleen maar een ideaal dat voor alle anderen voortdurend onzichtbaar blijft.

Herkennen betekent, dat je de wereld ook ziet. Dat zijn dingen die buiten het ik bestaan, feitelijkheden voor het ik. Deze feitelijkheden beroeren het ik, wekken hoe dan ook in het ik een weerklank op.

De weerklank die in mij wordt gevormd door hetgeen buiten mij bestaat konfronteert mij met een harmonie van mijn persoonlijkheid. En dan niet alleen maar van de stoffelijke persoonlijkheid zoals die voor anderen kenbaar bestaat, maar een harmonie van de totale persoonlijkheid.

Dus kun je door te zien wat er in de wereld voor jou zo belangrijk is gelijktijdig enigszins altans beseffen en aanvoelen wat je in werkelijkheid en als geheel zelf bent.

Ik wil dit duidelijk maken met een gelijkenis: Er was een man die verzot was op berkenbomen. Er zijn zo van die mensen. Het leek wel wat ziekelijk: elk hekje in zijn tuin was van berkenstammetjes, hij had binnen berkenmeubels e.d.

Wanneer die man een berk in de lente zag was hij daar geheel weg van en zelfs andere bomen zeiden hem ontzettend veel. Het was of hij daarin een soort duur voelde, een soort eeuwigheid, een uitstraling die hem iets deed beleven, emoties in hem opwekte.

Wat dit tot hem zeide? O.m. dat hij een enorme behoefte gevoelde om geworteld te zijn, om houvast te hebben. Hij zou uit dit houvast oneinig verder willen gaan. Niet van aard veranderen, maar eenvoudigweg zijn.

Tot de man eer keer berkenblokken stookte, omdat hij te veel berken had laten kappen. Toen opeens besepte hij beter de vergankelijkheid van de bomen en sprak tot zich: zo ben ik ook. Hij reageerde toen een lange tijd meer negatief, want hij was bang voor de dood.

Mogelijk een wat vreemd verhaal wanneer je dit zo vertelt. De man had overigens niet bepaald veel interesse in mensen, al was er in zijn jeugd natuurlijk wel een periode dat hij voor een bepaald menselijk deel dicht boven de grond nogal veel interesse toonde.

In feite zeiden de mensen die man niet veel. Voor hem waren zij

flitsende verschijnselen waarvan hij wel eens droomde, maar dan zonder te beseffen wat zij werkelijk waren.

De emoties van het mens tot mens bezig zijn ontbraken hem. Dat was alleen maar een soort ruisen van de bomen, maar de boom was in zijn gevoelen dan wel zeer goedertierend wanneer je die vergeleek met de mensheid.

Nu mag zo iets. Er is geen overwegend bezwaar tegen. Maar wanneer je mens bent zit je in een bepaalde ontwikkelingsgang. Wanneer je daar in betrokken bent moet het eerste waardoor je steeds weer beroerd wordt de mens zijn, niet iets anders.

Pas wanneer je en emotioneel en redelijk komt tot een herkennen van bepaalde facetten van eigen ik in de mensen en daar naast in de natuur. - of dit nu bomen zijn of andere zaken - zul je met succes die ontwikkelingsgang door maken.

Dieren zijn overigens als punt van identificatie meestal minder geschikt. Ofschoon er heel wat mensen zijn die b.v. langs een koe lopen en dan opeens opmerken "dat is nu net tante Ali." Het is natuurlijk wel denkbaar, zeker wanneer tante Ali bovendien regelmatig kauwgom kauwt, maar dat is zeker niet de herkenning waarop ik doel. Met herkenning bedoel ik in dit geval dat je emotioneel een weerklank vindt in het andere.

Dan is het eigenlijk een soort aantekening die je maakt, een noteren "ook dit is deel van mijzelf". En het gaat daarbij niet om de uiterlijke vormen. Op aarde tellen die natuurlijk wel wat, maar later is dit niet meer het geval.

Want de vorm kan veranderen. Maar het wezen, de uitstraling waarop je reageert verandert niet werkelijk, al wordt zij soms complexer. Het is de uitstraling, waarop je feitelijk in jezelf reageert.

Dit is iets, wat in jezelf bestaat. Zeker, er zijn ook hier wel veranderingen te vinden. Soms moet je een bepaalde reactie later transponeren naar een ander trillingsgebied om het geheel bewust te kunnen verwerken. Maar het is in jezelf aanwezig.

Daarom is het voor een mens ook erg belangrijk, dat hij in zijn leven steeds weer uitgaat van hetgeen hem wezenlijk beroert, van al datgene wat werkelijk in hem iets doet gebeuren.

Want die werkelijkheid is het terugkeren tot jezelf het vinden van nieuwe mogelijkheden tot harmonisch contact - niet alleen met mensen of een stoffelijke omgeving, maar met een kosmische wereld die zoveel voorstellingen en kosmische werelden omvat dat zij niet eens te tellen zijn.

Er zijn mensen die nu zeggen: de geestelijke bewustwording is toch het moeizaam zoeken naar kennis. Maar wanneer je in onze werelden kijkt zie je, dat dit niet geheel waar is. Kort geleden is er nog iemand overgegaan. Het aantal kennissen dat hij had was niet te tellen, maar bewustwording? Ho maar.

Neen. Bij geestelijke bewustwording is het niet een kwestie van weten. Weten is leuk. Zoals het leuk is dat iemand die een schroef uit moet draaien een passende schroevendraaier heeft. Maar wanneer het werkelijk nodig is kun je het ding er nog wel met andere middelen uithalen ook.

Het weten is net als de schroevendraaier een instrument dat je gebruikt. Maar de werkelijkheid van je bewustzijn ligt juist in het kunnen aanvaarden van het andere en ook een jezelf kunnen zien in het andere. Het is een wisselwerking die met kennis maar heel weinig van doen heeft.

Geestelijke bewustwording is niet een gekonfronteerd worden met de Christus, al zijn er mensen die denken dat zij bewust zouden worden wanneer zij ook maar een enkele maal die Christus zouden kunnen aanschouwen.

Nou, vergeet dat maar.

Je kunt pas werkelijk bewust worden bij het aanschouwen van de Christus wanneer daardoor ook de Christus in jezelf hierdoor geactiveerd wordt. En voor dit mogelijk wordt moet je heus wel wat meer hebben doorgemaakt dan alleen maar even een zien naar het hoogste licht.

Wij hebben allen een bepaald peil van beseffen en van geestelijk vermogen. Daar moeten wij mee werken, ook geestelijk. Dat betekent dat de een werkt met schemering, de ander in de schaduw en dat de derde mogelijk wat meer licht kan verdragen, mogelijk zelfs werken kan in het licht van de volle zon, maar niet in de zon zelf kan kijken zonder verblind te worden.

Wanneer de meeste van ons opeens met de werkelijkheid van God zouden worden gekonfronteerd zou dit ons verteren omdat wij niet in staat zijn onszelf daarin te herkennen en ons daardoor er één mee te gevoelen.

Voor ons zou het neerkomen op het ondergaan van iets, zo fel dat het bijna vijandig lijkt. Het volste licht zou dan voor ons het grootste duister zijn.

Eerst wanneer wij stukje voor stukje de relatie hebben opgebouwd met al wat er buiten ons bestaat en steeds meer harmonie hebben gevonden met steeds meer delen van de schepping, van de kosmos, kunnen wij meer dan een enkel straaltje van het goddelijke licht verdragen en harmonisch ervaren. Dan zien wij alles immers niet meer alleen in tegenstellingen.

Geestelijke bewustwording is eigenlijk het vermogen om één te zijn met het andere. Zo vreemd als dit in eerste aanleg moge klinken.

En wanneer je zelf niet eens kent, hoe weet je dan, waar je wel en waar je niet op dit ogenblik één mee kunt zijn? Dan wordt alles voor ons eerder een onbewust gebeuren, dat in bepaalde aspecten voor ons mogelijk wel interessant kan zijn, maar waarbij nooit het volle pond van erkenning mogelijk wordt.

Juist door het feit dat ik mijzelf herken in de ander gaat al datgene wat in de ander nog leeft en in mij niet zo reeds bestaat toch voor mij een mate van aanvaardbaarheid verkrijgen, waardoor ik tenminste een deel hiervan mee kan beleven.

Ik kan dan ook hierdoor rijker en groter worden. Zeker, ik weet het: In de kosmos moeten wij allen vroom zijn. U kent dergelijke uitspraken wel die maar al te vaak gevolgd worden door de opmerking, dat men u daarin verder wel wil onderrichten, maar dat de kosten per les dan ook f 750 .- zijn.

Zoiets is gemeenlijk voornamelijk kolder. Wat wij nodig hebben is de les van het meer uit de ander kunnen beleven dan redelijk overdraagbaar is, emotioneel geheel redelijk uitgelegd en vertaald kan worden.

Wij zijn in vele gevallen net een doek dat in schets is opgezet. De hoofdlijnen zijn er al wel, maar de werkelijke betekenis van de voorstelling, het werkelijk levende, komt eerst wanneer je de schets in gaat vullen.

Zo gaat het ons. Wat wij bezitten aan bewustzijn is neestal niet veel meer dan een schets. Wij dragen heus wel hoofdlijnen van de werkelijkheid in ons. En wanneer die stoffelijk niet tot ons doordringen zo zullen zij in de geest toch heus wel voor ons bestaan.

Maar wij moeten de details invullen. Aan de schetslijnen alleen heb je niet veel. Dat leeft niet werkelijk, dat heeft nog geen uitstraling en geeft in feite alleen maar een aanduiding van mogelijkheden, meer niet.

Nu gaan wij dus steeds meer beleven. Wanneer ik b.v. een boom kan tekenen, kan dit op zich mooi zijn. De stam, de takken. Maar hoe kan ik het bestaan van die boom in de herfst nu werkelijk uitdrukken wanneer ik niet blad voor blad met zijn eigen gloed aan die boom kan zien en het verband kan uitdrukken tussen blad, kleur en boom?

Want dan pas wordt het een beeld van een boom in de herfst indien U begrijpt wat ik bedoel. Op die manier werk je in feite ook wanneer het gaat om de bewustwording:

Doordat je jezelf steeds weer herkent in andere delen van de kosmos en steeds weer uit de wereld een soort antwoord krijgt op iets wat er in je leeft krijg je niet alleen nieuwe formuleringen maar is het of de zaken die je bent of aanvoelt konkreter worden: zij krijgen vorm. Zij krijgen gloed, kleur, leven. En dan kunnen zij in het totaalbeeld worden ingevoegd.

Dan zien wij als vanzelf, dat er nog wel het een en ander ontbreekt: wij beseffen, dat er aan de windzijde nog wat extra gloed hoort op de bast, dat er op de luwe zijde mogelijk nog wat spaans mos moet worden aangebracht.

Goed. Dat komt allemaal wel. Het beeld wordt steeds vollediger. Ik zit nu te oreren. Er is trouwens wel wat telepathie bij ook nu. Wanneer je werkelijk een boom heel goed zoudt kunnen weergeven, dan zou je niet alleen weten wat voor een soort boom het is en hoe die gegroeid is, maar je zoudt in feite zelfs kunnen aanvoelen, waar die boom ongeveer staat, wat zijn orientatie is.

Dan kun je aan de hand van de afbeelding al zeggen: hé, die boom hoort thuis in vul zelf maar in. Want daarhebben wij die overheersende winden, komt die vertekening in de takken het meeste voor, daar hebben wij die specifieke grond waaruit door het gewas een bijzondere uitwaseming schijnt te komen.

Ik heb hier de boom als voorbeeld genomen omdat wij dan gemakkelijker een overstapje kunnen maken naar de boom des levens. De boom des levens is in hoofdzaak een kabalistische voorstelling, die in zijn geheel stelt: wij stammen uit de chaos en wij streven naar de kroon waarachter de perfecte vorming bestaat.

Volgens bepaalde systemen deelt men dat dan verder in en spreekt van drie wegen, anderen spreken zelfs over meer, tot zelfs 27 wegen. Ik laat overigens de vraag niet zo zwaar wegen: hoeveel wegen er nu wel zijn. Wanneer je één weg vindt is dit voor jou al meer dan genoeg.

De levensboom geeft iets weer van de werkelijkheid die wijzelf zijn. Wanneer je jezelf wilt herkennen dan kun je niet alleen denken aan de geest, zo min als je bij een boom alleen kunt denken aan de takken en het vogelnestje daarin, maar wel degelijk moet denken aan de stam en de wortels, waardoor de sappen omhoog worden gestuwd, waardoor de boom leeft en haar kroon kan dragen, ja, het vogelnestje kan dragen,

Want zo gaat het ons ook. Wij zijn gebonden aan de materie, ja, zelfs aan nog lagere waarden dan de materie alleen. Wij allen zijn geboren uit chaos, uit onbewustzijn - of wij dit nu toe willen geven of niet.

Alles wat wij zijn groeit daaruit voort. Ons wezen, ons bewustzijn vormt zich juist doordat wij steeds weer uit de chaos puren en de krachten daarvan in onszelf tot besef, kracht, tot hanteerbare vorm maken.

Op die wijze komen wij verder. Dan is de gehele bewustwordingskwestie voor ons geworden tot een invullen van allerhande lege plekken en vakken, tot het langzaam maar zeker perfect maken van het beeld, dat ook wij zijn, dat duidelijkheid geeft omtrent onze relatie met het geheel.

Wanneer wij dan een dergelijke beeld projecteren kan een ieder daaruit ook aflezen: dat is een geest die gene reeks van inkarnaties heeft doorgemaakt, die kosmis - specifieke taak heeft, tot deze straal behoort en door die meester wordt geïnspireerd - bij wijze van spreken.

Eerst wanneer wij dit beeld uit ons kunnen geven en van ons kunnen geven, kunnen wij ook onszelf zijn t.a.v. de kosmos en zullen wij alle harmonien die voor ons in de kosmos bestaan in ons kunnen ontvangen en verwerken.

Dan worden wij rijker, vollediger, zijn wij niet alleen maar de boom in de winter, de zomer, de herfst, de lente, maar het geheel van de leven-de boom.

Al wordt dit in de systemen niet aangeduid, de boom des levens is ook een levende boom: zij verandert, groeit, verliest delen, bouwt andere delen op in ons.

Dat is nu bewustwording: het levende proces van het veranderen van het beeld dat wij zien als ik. Wanneer wij voortdurend onszelf herkennen in de gehele kosmos om ons heen krijgen wij daardoor de energie, de mogelijkheid ook, onszelf vollediger te zien als deel van het geheel.

Ik meen, dat dit de beste konklusie is, die je in verband met dit onderwerp kunt trekken.

Hebt u kommentaar?

x Wanneer je jezelf beter wilt leren kennen moet je toch wel degelijk rekening houden met de konditionering die de mens hier ondergaat. Is het nodig er nog iets bij te doen? Ik dacht aan meditatie, onthechting etc.

- Een typisch menselijke benadering. U zegt: hebben wij er iets meer bij nodig? In feite niet. Wel moeten wij verschil weten te maken tussen de kunstmatige emotie en de echte emotie.

Wanneer je jezelf kwaad zit te maken omdat dit nu eenmaal zo hoort en dan steeds kwader wordt tot je jezelf niet beheersen kunt, alleen maar omdat niet aan een bepaalde voorstelling is beantwoord is die kwaadheid in feite geen wezenlijke relatie en geen werkelijke emotie tenzij je beseft waarom het gaat.

Dan blijkt het te gaan niet om een gebeuren, maar omdat het beeld dat jij hebt van de wereld en jezelf op de een of andere wijze aangetast wordt.

Op het ogenblik dat je dit effect erkent kun je ongeacht de konditionering beseffen, dat je jezelf wilt laten gelden en kom je weer tot een juiste erkenning van disharmonie of harmonie en dus van een relatie met de omwereld. Je erkent in de woede dan een deel van jezelf, dat je bij anderen niet kunt aanvaarden.

Kennelijk vindt je je op, omdat je het geldingsgedrag dat je zelf vertoont maar niet in jezelf wilt erkennen, in een ander wel herkent. Ook dan zal maar een klein deel van de emotie "echt" zijn in de zin van deel van het gehele wezen, maar je kunt er desondanks toch veel uit leren beseffen.

Heel wat mensen roepen voortdurend om onthechting. Maar dat kun je gemakkelijk wat te ver doorvoeren. Het gaat je dan als iemand die wil vermageren en daarom niet meer eet. Wanneer je het lang genoeg volhoudt bereik je inderdaad de allegrootste magerheid en vleesloosheid, die mogelijk is.

Ont-hechting? Dat is gewoon niet beheerst worden door de dingen. Dus wel eten, maar in staat zijn, het eten terzijde te stellen wanneer er iets belangrijkers komt.

Meditatie b.v. is heel goed, wanneer je rust zoekt in jezelf. Maar wanneer je mediteert ben je bezig vanuit jezelf met jezelf. Dat betekent dat je geen concrete waarden buiten je ontdekt, maar slechts de waarden die in het ik reeds beseft worden op een juistere wijze gaat rangschikken. Het is dan mogelijk dat je de emoties die in jezelf reeds bestaan duidelijker voelt opwellen als gevolg van deze zelferkenning.

Maar nu spreken wij niet over bewustwording zonder meer en spreken ook over erkenning en niet over herkenning. Mogelijk denkt u nu aan kontemplatie of nog iets anders. U kunt, beste mensen, al deze methoden gebruiken.

Maar wanneer je daarin te veel opgaat vergeet je wel één ding: dat je uiteindelijk nog steeds wortelt in de chaos. Ik heb het beeld

zo even in een vergelijking met de boom van het leven goed uitgewerkt naar ik meen.

Het is niet mogelijk jezelf waarlijk te herkennen in het edele wanneer je niet blijft beseffen, dat alles voortkomt uit het ongevormde, uit de chaos.

Zeker, je vindt dit vreemd. Iedereen is immers voor orde? Maar orde is alleen maar een schijnbare regelmaat. Een orde kan in feite zelfs het masker zijn van een bestaande chaos. En wie mij niet gelooft kan zo nu en dan op straat eens rond zich zien.

U hebt de orde niet nodig. Deze wenst u alleen als een reflectie van uzelve in alles rond u. Maar ook zonder uiterlijke orde bestaat er toch een harmonie tussen u en delen van het erkende.

Dat heeft niets te maken met een meditatief proces en slechts indirect met een wijze van leven. Je hoeft er niet over te denken, dus meditatie is niet noodzakelijk. Ook kontemplatie heb je niet nodig, wat dit is in feite een beschouwen. Waar het om gaat is een belevingsproces.

Dat je naast die beleving om een juist beeld te krijgen van jezelf en de werelden die je kent, om ook bewuster contact met hogere werelden te krijgen gaat kontempleren enz. kan heel goed zijn.

Deze werkwijzen dient u echter niet te zien als oorzaak, maar als bijkomstige instrumenten waardoor het eenvoudiger mogelijk wordt in de zelfbeleving en herkenning een hoger bewustzijn op te doen.

Maar nogmaals: het is niet zo dat wij door deze wijze van werken de bewustwording zonder meer verkrijgen ofdat deze werkwijzen vanuit zich en zonder belevingen naar buiten toe een betere zelfherkenning mogelijk zullen maken. Duidelijk?

Ja, dat lijkt wat gemeen en klinkt weinig hoogstaand, Ik beseef dit. Een zei iemand tot mij: broeder, u zegt zoveel mooie dingen tot de mensen. Waarom vertelt U hen niet dat zijn wanneer zij maar voldoende bidden, zalig worden?

Mijn antwoord was: omdat zij dan wel zeer zalig op de koffie komen wanneer zij bij ons komen. Woorden zonder daden en beseef betekenen nu eenmaal niet te veel.

x Het lijkt mij toe, dat u zelf niet op een hoog peil staat. Uw uitlatingen omtrent de heilige kabbala, die niet strekken op de algehele leer en daar zelfs lijnrecht tegenin gaan.

- In de eerste plaats: U verwacht uw eigen opvattingen omtrent een geheel complex van mogelijkheden en gedachten met een analogie die door mij getrokken werd, waarbij ik uitging van de boom en de boom des levens gebruikte, om een enkel, zeer beperkt punt verder duidelijk te formuleren.

In de tweede plaats wil ik opmerken dat dingen die alleen met de meest heilige ernst behandeld mogen worden omdat zij anders geschaadt zouden worden in hun waarde alleen reeds daardoor aantonen, zeer kwetsbaar te zijn.

Juist het feit dat ik ook de kabbala durf te benaderen met al zijn verschillende indelingen en vele geheel verschillende filosofische benaderingen, zoals de voor zeer vele afwijkende interpretaties gebruikte boom des levens, op een wat meer populaire wijze en een zekere lichtvoetigheid maakt wel duidelijk, dat ik in de waarde daarvan leef.

Slechts zij die er niet geheel in leven maken haar tot een zwaarwichtige last, niet beseffende, dat je ook zware wegen vrolijk kunt gaan, dat de geest belangrijker is dan het "juist interpreteren" van begrippen volgens een bepaald systeem.

Overigens - en dit is geen verwijt - zie je vaak dat mensen denken dat je iets aanvalt of niet beheerst, alleen omdat je wijst op iets wat hen niet welgevallig is.

Indien u in mijn woorden onjuistheid of een aanval op zaken die u heilig zijn herkent beseft u kennelijk in mij waarden, die in u bestaan maar die in u nog niet gevestigd zijn. U spiegelt zich dan aan mij en komt in verzet tegen onzekerheden die in U bestaan.

Let wel: dit neemt niet weg, dat u moogt zeggen "voor mij is de kabbala dit en niets anders" en daarbij uw oordeel over mij oprecht houden.

Maar laag? Hoog of laag heeft maar heel weinig te betekenen. Het is een rangonderscheid dat de mens maakt, Maar volledigheid omvat het geheel, de tien. En daarin zijn gelijktijdig de waarden die u het laagste acht aanwezig zowel als de hoogste.

Ik omvat mogelijk nog niet zoveel, maar toch reeds tamelijk veel. U stelde een mening en vroeg mij een antwoord daarop. Ik zeg u dit; Ik kan uit de gegevens van de kabbalah, uitgaande b.v. van de sefira en de tuin van pomgranaten, evenveel onwaarheid en belachelijks puren als diep gedachten en waarheden lezen.

Deze zaken zijn in wezen filosofisch en kunnen alleen middels een geestelijke alchemie tot volle waarde worden gebracht. Maar zij zullen kosmisch bezien nooit in een letterlijke interpretatie geldig zijn. Wat overigens ook geldt voor de systemen, die er bij behoren.

Wanneer u b.v. werkt met de gemetria hebt u niet alleen te maken met de cijferwaarden, maar zult bovendien moeten beschikken over de juiste innerlijke verlichting, waardoor die getallen en hun verwerking op de juiste wijze gehanteerd kan worden. Eerst dan geeft deze wijze van schriftverklaring een betekenisvol antwoord, wat zonder dit innerlijke licht niet mogelijk is.

Ik zou verder kunnen gaan met een algehele uiteenzetting van de kabbala en de daarin voorkomende indeling, getallen van sferen, persoonlijkheden of krachten enz. Ik meen echter dat dit in het verband waarin wij nu spreken weinig zinvol is.

Ik hoop u echter ook zo reeds duidelijk te hebben gemaakt dat ik wel degelijk weet, wat zij is en ook heus wel weet, hoe deze kunst door velen beoefend wordt.

U zult mij vergeven dat ik hierbij van mijn kant dan de aantekening plaats dat alle wijsheid gehuld moet zijn in een glimlach. Zolang dit niet mogelijk is, is het ook geen ware wijsheid.

Mijn verontschuldiging wanneer ik u ook maar ergens mee gekwetst heb. Ik wilde uw opmerking eerlijk beantwoorden. Zijn er nog vragen?

x Bent u het met mij eens: wanneer men zich per dag door meditatie - een á twee uren per dag, een uur voor de astrale wereld en een uur voor de kosmische wereld - richt, men hierdoor zichzelf beter leert kennen en rekening houdende met de lessen die men tijdens deze meditaties krijgt eerst dan zichzelf leert kennen? Dan eerst tot een hoger bewustzijn komt?

- Een moeilijke vraag. U im liceert, dat de waarde van die meditatie altijd identiek zal zijn. en ook dit is niet waar. Laat mij het zo zeggen:

Wanneer u mediteert zo is dit in feite een tot rust komen en het daardoor wekken van besef t.a.v. waarden in u zelf. Doet u dit t.a.v. de astrale wereld, dan zult u daarin mogelijk een aantal spiegelingen ervaren waarmee u op astraal gebied verbonden kunt zijn.

Doet u dit t.a.v. de kosmos dan zult u waarschijnlijk ook enkele meer kosmische waarden in uzelf ervaren. Maar wanneer u dezen dan omzet in leringen zo dient u wel te beseffen, dat UZELF dezen formuleert.

x Je krijgt het toch uit de astrale wereld en uit de kosmos?

- Ja, maar de uitdrukking in woorden en gedachten maak je toch zelf? Het licht blijft inderdaad hetzelfde. Maar datgene wat er door U in

daar door u in gezet wordt bepaald wat door het licht voor u kenbaar wordt.

Ik wil niet afbreken; liever opbouwen. Maar dan wel op een redelijke wijze. En dat wil zeggen: zonder dogmatiek en zonder te stellen dat iets wat je eenmaal hebt bereikt ook altijd weer precies zo zal zijn.

U eist nu in feite van mij - u zegt immers " bent u het niet met mij eens dat". Zou ik zonder meer ja of neen zeggen, dan zou dit misleidend zijn. Ik zeide u reeds, dat deze vraag moeilijk te beantwoorden is.

Ik ben het met u eens, dat onder omstandigheden de mens tot een innerlijke rust en begripsvermogen kan komen waardoor de zelfherkenning, het bewust jezelf terugvinden in het andere gemakkelijker, maar niet zuiver innerlijk, bereikt wordt.

Ik wil zelfs zover gaan te stellen, dat de emoties bij op deze wijze geintensifieerde zelfherkenningen groter zijn en dus tot duidelijker besef en mogelijk bewustwording kan voeren.

Maar dit alles impliceert ook, dat het je openstellen op zich niet voldoende is tot het verkrijgen van een grotere bewustwording. Mijn antwoord moet luiden, dat het door u gestelde een van de vele methoden is waardoor je soms gemakkelijker het innerlijk beleefde uiterlijk herbeleefd en dan, gekonfronteerd met de harmonische en disharmonische waarden in het andere, dezen gemakkelijker kunt gebruiken om je eigen vermogen tot harmonie met de kosmos uit te breiden.

Indien dit voor u het geval is, hebt u gelijk. Maar wel alleen onder de gestelde condities en dus niet voor een ieder en te allen tijde zonder meer.

U ziet nu, waarom dergelijke vragen zo moeilijk zijn voor mij.

Wat is de andere mogelijkheid?

Er zijn er zoveel dat ik voorlopig nog niet klaar ben wanneer ik die allen op moet gaan noemen. Maar een algemene formulering is naar ik meen voor u ook een voldoende antwoord.

Op het ogenblik dat de mens leeft met een bewust zoeken naar harmonie zal alleen hierdoor reeds - ongeacht de gevolgde methode - duidelijk worden wat hijzelf is.

Indien hij beseft, dat harmonie nooit alleen door hemzelf of door de ander, maar altijd door beiden wordt veroorzaakt en bepaald, zal hij bewuster gaan leven. Dan kan de bron van die harmonie evengoed in kroegpraat liggen als in een gezamenlijk gebed. Dat maakt in dit opzicht weinig verschil uit.

Het gaat om de harmonie waarin je je meer bewust wordt van jezelf. Waarbij als tweede punt mag worden opgemerkt dat werkelijke zelfherkenning - dus bewustwording van jezelf - nooit alleen in een enkel en zeer bepaald opzicht gevonden kan worden.

Je kunt b.v. niet beweren, dat je alleen maar harmonisch bent met degenen die deugen. Wanneer je afkeer gevoelt voor anderen is dit immers wel degelijk ook een vorm van erkennen, van een soort harmonie.

Besef: ik kan geen licht zijn zonder duister te bevatten en ik kan geen duister zijn zonder licht te bevatten. Maar het licht kan ik pas werkzaam maken, wanneer ik het licht in mij het duister in mij kan laten beheersen. Of men hiertoe nu studie, werken, systemen gebruikt of gewoon leeft en zich daarvan steeds weer zo goed mogelijk bewust is maakt dan verder niet zo veel uit.

Stel dit voorop en elke weg waardoor je een lichtende harmonie kunt vinden, gevoelens dus van eenheid, zekerheid, van grote verbondenheid met de kosmos - menselijk, astraal, geestelijk of hoe u maar wilt - is bruikbaar en zal voor een bepaald iemand wel eens de meest juiste weg kunnen zijn.

Elk beseffen van harmonie en erkennen van het andere zal mits het voert tot zelfherkenning, een stap voorwaarts, betekenen zowel in de richting van een meer kosmische harmonie en bewustwording als naar het bewuster en beter kennen van jezelf.

Om dit nogmaals in simplen woorden weer te geven: De ware alchemist transmuteert het onedele tot het kosmische goud. Dat is het wat wij in wezen moeten leren doen. Wij zijn het, waarin alles uiteindelijk terecht komt en in onszelf, zjuist door ons gevoel van verbondenheid, moeten wij alles leren omvormen tot iets wat tijdloos is en wat wij overal herkennen en niet alleen in een enkel punt of een enkele relatie zonder meer.

Wanneer wij dat doen vinden wij daardoor voor onszelf de juiste weg die mogelijk stoffelijk maar beperkt geuit kan worden, geestelijk volledig beleefd kan worden en daardoor ook in stoffelijke zin je steeds weer de juiste weg kan tonen wanneer je op aarde leeft.

Dit is weliswaar geen specifiek antwoord op uw vraag, maar ik hoop dat het u kan dienen als benadering voor een persoonlijk beantwoorden daarvan.

Zo. Nu ga ik nog even met u praten. Het volgende onderwerp laat ik dan maar aan de volgende spreker over. Weet u, ik vraag mij altijd weer af, waarom de mensen toch alles in willen delen.

Zo even wordt gezegd: ik geloof niet dat u hoog bent. Maar wat is hoog en wat is laag? Het zijn richtingen, die alleen bepaald worden door het standpunt dat u inneemt.

Maar wanneer een mens een dergelijk standpunt inneemt t.a.v. een geest wordt dit niet door feitelijke zaken bepaald, maar alleen door denkbeelden.

Er zijn mensen die zeggen: er zijn zoveel hemelen, zoveel sferen, zoveel engelen. Waarom moet je ze tellen? Alles is deel van de Ene, de Ware, de Werkelijke Kracht die wij God noemen. En dat geldt zowel voor de hoogste engel als voor de laagste duivel - indien u die termen wilt hanteren.

Zonder God is er geen existentie, geen bestaan, geen bewustzijn mogelijk. Op het ogenblik dat wij de zaak in gaan delen, gedragen wij ons als anatomen die onderdeel na onderdeel uit het lichaam halen zonde te beseffen, dat in onze studie van de onderdelen wij wel veel leren, maar dat het lichaam als eenheid niet meer kan functioneren, dat het leven juist hierdoor verdwijnt.

De kosmos is een eenheid. In bepaalde gevallen kunnen de indelingen die wij hanteren hulpmiddelen zijn, hulphesen die wij maken om altans iets van ons beseffen vast te leggen tot de tijd, dat wij het totale verband kunnen begrijpen.

Maar dan moeten wij onze indelingen nooit hanteren als konkrete waarden, maar blijven beseffen dat het voor ons hulpmiddelen zijn die ons een verdere benadering van de werkelijkheid mogelijk moeten maken.

Wanneer in een dergelijk indeling het een laag, het ander hoog wordt genoemd, zo betekent dit niet, dat het aangeuide hoog of laag is. Het betekent alleen, dat hetgeen wij laag noemen voor ons - let wel, voor ons - voorlopig een negatief harmonisch aspect vertoont.

Wanneer dit het geval is betekent het dat wij voor het goede, zo het er voor ons in aanwezig is, niet rijp zijn en dat, zo er iets verkeerd is zit wij in onszelf kennelijk eveneens iets bezitten waarvoor wij nog bang zijn.

Indien wij onszelf dit voortdurend voor ogen stellen: er is geen absolute maatstaf op voor ons kenbare wijze aanwezig in de kosmos, maar slechts een reeks subjectieve maatstaven die door ons steeds weer gesteld worden door de onvolledigheid van ons begrip t.a.v. het geheel,

dan kromen wij zelfs door onze beoordelingen vaak verder.

Dan komt er voor ons een ogenblik dat wij zaken die wij eens hoog of laag hebben genoemd, samenvloeien in één persoon, in één beleven. En tot die tijd zullen wij moeten leven met ons oordelen zonder werkelijke basis.

Wat denkt u, dat Jezus leerlingen gezegd hebben toen Hij de overspelige vrouw redde? Of toen hij zo lang zat te praten met de samaritaanse vrouw, die niet alleen een ketterse was maar bovendien nog met vele mannen geleefd had ook? Zij spraken er schande van.

En wat zeiden de volgelingen van de boedda toen deze niet op kwam dagen voor een torspraak in het klooster van de drie bomen en na veel zoeken gevonden werd, terwijl hij in gesprek was met een courtisane met wie hij op een waranda thee zat te drinken? Het is wel zeker dat zij er niets van begrepen en mogelijk voor zich lelijke woorden mompelden. Vanuit hun standpunt niet ten onrechte. Want het waren immers niet bepaald eerbare vrouwen?

Maar voor Jezus en de boedda bestond een dergelijk verschil niet. Een overspelige vrouw is voor hen niet slecht, een trouwe vrouw zonder meer niet deugdzaam en edel. Een courtisane kan in vele opzichten de meerdere zijn van een vorstin die weet te bevelen, maar niet weet te denken. Voor deze groten waren allen gelijk, kinderen van één Vader.

Zeker, het spreken van oordelen en het maken van verschillen is menselijk. Maar dit menselijke aspect valt weg zodra de kosmische werkelijkheid wordt beseft.

Zelfs dan zul je voor de mensen nog in indelingen moeten spreken. Want een mens is nu eenmaal een wezen dat allen okonstateert in tegenstellingen.

Het zij zo. Maar laat ons dan trachten voor ogen te houden, dat die tegenstellingen, die wij nodig hebben, geen geheel verschillende waarden zijn, maar twee lijnen, die ons gezichtsveld begrenzen binnen de totaliteit.

Vergeef mij maar, wanneer dit zwaarwichtig klinkt. Want zo bedoel ik het werkelijk niet. Ik wil maar aanduiden, dat je rustig kunt zeggen: diep in zijn hart is Den Uyl een vroom mens en van Agt is diep in zijn hart in feite een vroomdenkende en juridisch formulerende socialist - alleen weten zij het van zichzelf nog niet.

Ik mag dit rustig stellen, want ergens is het waar. Alleen heeft die waarheid voor de meeste mensen weinig of niets met de konstateerbare feiten te maken.

En dat is weer een punt van overweging: voor onszelf kunnen wij alleen volgens eigen gevoel juist formuleren wanneer wij uitgaan van de feiten, zoals die nu voor ons bestaan.

Op het ogenblik echter dat wij een dergelijke formulering als absoluut beschouwen sluiten wij ons gewoonweg af van de totaliteit. Wanneer ik zeg God en denk aan een god alleen in een bepaalde vorm en met een enkele bepaalde naam dan is dat geen werkelijke God.

Dán is het een spookbeeld. Wanneer ik echter zeg; God is in alle dingen en waar ik Hem vinden kan daar zal ik Hem erkennen, zo zal ik nog steeds de ware God niet geheel kennen. Maar alles wat ik dan als zodanig erken leeft in mij en werkt voor mij. En dat brengt mij dan verder tot beseft.

Zo moet je werken, u zo goed als wij in de sferen. Zeker, ook wij hebben " hoge " sferen en zelfs hoge ome's. Maar een hoge ome in de geest is iemand, die in feite nederiger is en meer aansprakelijkheid wil aanvaarden dan de meeste geesten aankunnen.

Daarom wordt hij " hoog " ingescha. Zou een dergelijke geest bij u op aarde zich uiten, dan zullen velen eerder denken: die geest is simpel.

Want een dergelijke geest past niet bij alle zwaarwichtigheid. Het dienen is eerder een kwestie van licht, van de blijdschap waarmee je onderwerpt aan de noodzaken van anderen mits je die in jezelf als harmonisch erkent.

En dat brengt mij op het laatste wat ik nog wilde brengen: Beste vrienden probeer de zaak niet zo erg in te delen, ook niet de mensen. De een heeft misschien meer geleerd dan de ander. Maar wie de stomste is kun je nooit zeker weten.

Zeg ook niet, dat de een deugdzamer is dan de ander. Als het er opaan komt is de deugdzame misschien alleen wat bangelijker dan degene die u slecht noemt.

Wie eerlijk is moet toegeven, dat je dergelijke dingen nooit meteen en soms zelfs geheel niet kunt beoordelen. Matig jezelf dan geen oordeel aan.

Aan de andere kant moet je zelf leven, zelf bewust worden. Er helpt geen lievemeder aan, je moet zelf en met jezelf verder gaan. En wanneer je dit bewust wilt doen kun je dit alleen doen op grond van harmonien.

Vergeet niet, dat een harmonie bij ons soms ook over kan komen als het tegendeel daarvan. Laat ons dan voorbijgaan aan alle dingen die ons in wezen niet beroeren en ons voornamelijk bezig houden met al die zaken die ons positief of negatief schijnen te treffen, die gevoelens in ons wakker maken, die reacties bij ons opwekken.

Laat ons dan onszelf afvragen, wat het is, wat ons juist daarop doet antwoorden. Want zo herkennen wij steeds meer de wereld buiten ons en daarin datgene, wat wij zijn. Zo vinden wij steeds meer de harmonische waarden die op het ogenblik voor ons toegankelijk zijn.

Het is uit die harmonie en uit niets anders, dat wij onze gang naar bewustwording kunnen opbouwen. Laat ons daarbij de hoop uitdrukken dat wij eens in staat zullen zijn om, zelfs in het diepste duister, het hoogste licht te ontdekken.

Want eerst dan - en niet voordien - hebben wij God werkelijk aarvaard en leren kennen, hebben wij werkelijk de sferen als afzonderlijke afdelingen doorbroken en leven wij in die één werkelijkheid waarin de tijd niet meer bestaat en verandering alleen nog maar een facet is van hetzelfde.

Ik dank U voor uw aandacht.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Het tweede gedeelte. Het eerste onderwerp is afgedaan. Ik geloof zelfs dat de spreker meteen nog een vlekje heeft weggewerkt. Ik moet dus afwachten wat u nog verder voor mij in petto hebt.

x opvoeding, zekere en onzekere elementen.

- Een ding is zeker bij opvoeding: wanneer de ouders de kinderen en de kinderen de ouders niet op kunnen voeden loopt alles in het honderd.

Opvoeding in deze tijd is een moeilijke zaak, omdat ook bij de ouders het gevoel voor verhoudingen langzaam maar zeker weg dreigt te vallen.

Wanneer je leeft in een menselijke gemeenschap is dit altijd weer op een "voor wat hoort wat" basis. Het is nooit werkelijke een kwestie van ik eis en jij hebt te geven. Dat gebeurt wel eens, maar kan nooit lang goed gaan - ook wanneer men dit een tijdlang als mogelijk heeft

geacht.

Elke opvoeding dient dus uit te gaan van het principe dat voor wat ook wat hoort. Als het kind zijn best doet, is het logisch, dat dit kind daarvoor er kenning en ook extra mogelijkheden krijgt. Omgekeerd is het ook zo, dat een ieder die iets eist van anderen, daar ook iets tegenover moet kunnen stellen.

Bij kinderen kan dit in verhouding gezien worden, daar de ouders gemeenlijk over de materiele middelen beschikken die het kind nooit voor zich zal kunnen verwerven terwijl het jong is. Maar er moet in ieder geval in de relatie altijd iets zijn, waardoor oorzaak en gevolg voor het kind kenbaar worden.

De zekere elementen in de opvoeding kun je als volgt schetsen: al datgene wat de ouders de kinderen opleggen zonder dat daar op een voor het kind aanvaardbare wijze een waarde tegenover staat, resulteert tot een verzet en verwerping van het kind, direct of later.

Kijk wat dat betreft maar eens, hoeveel kinderen van dominees de a-religieuze kant zijn uitgegaan. Het is gewoonweg een verzet tegen een niet als zinvol ervaren dwang. Zij kunnen eenvoudig niet anders.

Zeker is ook in elke opvoeding, dat je steeds weer een kompromis zult moeten vinden tussen hetgeen voor het kind mogelijk en voor de ouders aanvaardbaar is.

In de scholen kun je hiervan al iets bemerken. Je kunt natuurlijk, zoals velen nu doen, beweren, dat het onderwijs geheel moet worden aangepast aan het kind. Tot op zekere hoogte is dit juist, omdat het merendeel van het onderwijs nu eenmaal voor kinderen is bestemd.

Maar het doel van het onderwijs is niet het kind zonder meer. Het doel van het onderwijs is juist het meegeven van die kennis, dat weten, die gedragscode, waardoor het kind in de maatschappij later op een aanvaardbare wijze zal kunnen functioneren.

Aangezien die aanvaardbaarheid nooit kan bestaan t.a.v. een klein deel in de gemeenschap maar feitelijk zal moeten zijn t.a.v. het geheel van de gemeenschap moet de maatschappelijke aanpassing op de voorgrond blijven staan: het kind moet leren zich aan te passen aan de eisen van de gemeenschap, aan de wetten van die gemeenschap.

Niet opdat het kind niet op zal groeien tot revolutionair. Kinderen doorlopen allen een fase, waarin zij de opstandigen zijn. Je zoudt zelfs kunnen zeggen dat naarmate kinder meer leren, zij meer revolutionair zijn en aan hun visie meer offers willen brengen.

Dat was al heel lang geleden zo, want ook toen waren de studenten in vele opzichten het ellendigste volk wat je maar kon treffen. Het eiland van Parijs werd in die tijd door de studenten desnoods met de wapenen verdedigd tegen elke gezagsvorm van buiten. Wat voor hen ook wel noodzakelijk was. Want vele dingen die zij in de stad Parijs deden zouden normaal gezien streng aan het gewroken worden. Maar wanneer zij eenmaal op het eiland waren golden daar de z.g. universitaire wetten en waren zij door de autoriteiten niet zonder meer te pakken.

Er waren de trekkende studenten van Duitsland, die ook al een nogal revolutionaire eigen gemeenschap vormden en zelfs de gezellen van handwerkers die rond trokken hadden een geheel eigen moraal en eigen regels.

Voorbeelden te over, waarbij de resultaten de opvatting wettigen dat op zijn tijd eens wat revolutionair zijn zeker geen kwaad is, niet voor de betrokkenen en niet voor de gemeenschap.

Wel is het belangrijk, dat de opstandigen zich met hun opstand en denkbeelden blijven bewegen binnen de gemeenschap. Zodra men zich in feite buiten de gemeenschap stelt richt men zich in feite niet meer tegen aspecten van de samenleving, maar probeert men eigen wetten en opvattingen aan die gemeenschap op te leggen met alle middelen.

Het is duidelijk dat dat altijd ergens fout moet lopen. En wanneer je in deze tijd kinderen hebt kun je zelf konstateren, dat het klimaat voor een werkelijk opvoeden eenvoudigweg verpest is.

Wanneer je de eisen die je stelt aan gaat passen aan het kind zonder een werkelijke norm te handhaven, wanneer je het tere kinderzieltje wilt sparen voor de belasting van b.v. een zittenblijven en de konsekwentie van een op school niet werkelijk en goed willen werken, tja, dan zit er volgens mij veel fout.

Aan de andere kant is het duidelijk, dat vele kinderen in deze dagen al vroeg een grote mate van zelfstandigheid wordt bijgebracht. Zij denken, oordelen, bepalen wat hun rechten zijn. Alles onverschillig of men het daarmee als oudere of ouder nu eens kan zijn of niet.

Dat betekent dat de kinderen al op vroegere leeftijd een grotere vrijheid moeten kunnen genieten. Dat kan eenvoudig niet anders. Want zou je hen die vrijheid niet geven zo ontstaat het repressieeffect en worden de kinderen later nog veel erger.

Volgens mij zou de juiste weg hierbij zijn dat men kinderen op laat draaien voor de gevolgen - en eventuele kosten - van hun eigen daden en wel vanaf het ogenblik dat zij in staat zijn hetgeen zij doen te overzien. Dus niet de gevolgen daarvan, maar hetgeen zij doen.

Het thuis moet altijd een veilige haven blijven. Wat betekent dat er in het huis geen verwerping mag zijn en geen verwijten anders dan hetgeen van buitenaf ontstaat als directe konsekwentie van hun daden.

Ten laatste zou ik zeggen: wat een kind in de opvoeding meer dan iets anders van node heeft is het gevoel, dat het "erbij" behoort. En dat betekent dat het liefde moet ontvangen, maar dat het binnen de gemeenschap thuis wel degelijk ook eigen taken en verplichtingen moet kennen. Dit zelfde zou in de school eveneens van belang zijn.

Deze zaken moeten inderdaad gehandhaafd worden wat het ook koste. De kinderen moeten ook weten waaraan zij toe zijn. Dit betekent geen kadaver-discipline, want daar ben ik glad op tegen. Maar het betekent wel dat een niet beantwoorden aan bestaande regels gepaard dient te gaan met een direct verlies van mogelijkheden die men anders wel zou genieten.

Een laatste punt, dat in deze tijd mogelijk zonderling aandoet maar toch naar voren gebracht dient te worden: het kind moet ook leren wat de mogelijkheden zijn van de ouders of van de gemeenschap. Het moet leren beseffen dat dezen beperkt zijn, vaak ook in vergelijk met de middelen en mogelijkheden waarover anderen wel kunnen beschikken.

Het kind leert dan, dat het met zijn eisen niet onbeperkt en onder meer vanuit eigen verlangen en begeren kan redeneren en zich ook niet zonder meer kan beroepen op het feit, dat een anders iets wel kan, mag of heeft. Hoe eerder het leert, dat het uit moet gaan van hetgeen werkelijk mogelijk is en inzicht krijgt in de feitelijke mogelijkheden hoe beter het is voor kind en gemeenschap.

Voor het onderwijs zou ik nog willen zeggen: beste mensen, ik vind het wel erg mooi dat jullie al heel vroeg met keuze vakken aan komen dragen. Maar dan neemt een ieder kleien, toneelspelen of zingen en de maatschappij heeft mensen nodig die goed kunnen spreken, schrijven, die hun taal beheersen, kunnen rekenen en in een klein land als het uwe altans de rudimenten van twee of meer andere talen meester zijn. Maak de keuze dus niet al te vrij, maak niet te veel verschillende onderwijs pakketten en houd rekening met hetgeen men later nodig heeft.

Ontspanning, spel, de ludieke elementen op school zijn niet zo belangrijk als men nu schijnt te veronderstellen. Iemand, die zich daar toe aangetrokken gevoelt zal daaraan heus ook wel zijn vrije tijd willen besteden. En dat houdt in, dat dergelijke zaken niet als een soort uitwijk-mogelijkheid voor z.g. zware vakken mogen fungeren.

Nogmaals, de school is er om het kind de middelen te geven waardoor

het zich later in de maatschappij zal kunnen handhaven, het gezin is er om het kind zekerheid te geven en gelijktijdig te leren, hoe het zich dient aan te passen in een samenleving aan de anderen en hun belangen. Voldoende?

x Intrigerend hoe u opvoeding associeert met het kind.

- Natuurlijk. Werkelijk volwassen mensen kun je niet meer opvoeden. Je kunt hen ten hoogste een tijd lang belazeren. Ik neem aan dat u nu denkt o.m. aan het opvoeden van de massa. Je kunt leden van de massa wat vaardigheden of feiten bijbrengen, maar werkelijk opvoeden gaat eenvoudig niet meer.

Zeker, je kunt voor de massa mogelijkheden scheppen waardoor zij zich kan uiten. Je kunt hen overhalen of dwingen op een bepaalde wijze te leven of te werken. Maar dat is dan uiterlijk. Innerlijk blijft de mens die volwassen is altijd datgene, wat hij was.

Wie meent dat je door de menigte op te voeden de sociale factoren kunt wijzigen komt bedrogen uit. Dat is gebleken in landen als Rusland en China.

Je kunt rustig zeggen dat, zodra iemand de leeftijd van rond 25 jaren bereikt heeft hij wat dat betreft praktisch gefixeerd is. Je kunt tijdelijk de uitingen beïnvloeden en iets veranderen, je kunt iemand zelfs als een ezel achter een wortel van beloften aan laten hollen. Maar je kunt zo iemand niet werkelijk meer veranderen. Wie op 25-jarige leeftijd nog een puberaal gedrag vertoont zal dit zijn gehele leven in mindere of meerdere mate ook blijven doen.

Overschat ook het op latere leeftijd verschaffen van kennis niet. Wanneer deze niet onmiddellijk en nuttig gebruikt kan worden zal zij snel weer verloren gaan en ten hoogste wat pretenties achterlaten.

Het heeft werkelijk geen zin zelfs de goedwillenden te onderrichten in latijn of abstracte kunstvormen, wanneer zij hun tijd toch door plegen te brengen met biljarten, demonstreren of bierdrinken.

Mag ik nog even doorgaan? Wanneer u meent dat die oude reactionair beter zijn mond kan houden moogt u het ook zeggen hoor.

Hoe vaak hoor je niet, dat men de eenvoudige mensen toch op wenst te voeden tot een beter begrip van de kunst. Mijn reactie is dan: mooi gezegd. Maar wat is die kunst dan?

Steeds weer blijkt, dat hetgeen kunst is en wat niet door een heel beperkte groep bepaald wordt. Het is niet wat de mensen ervaren bij dergelijke uitingen maar wat anderen, z.g. deskundigen, als zodanig omschrijven. Daarbij gaat men zover, dat een deskundige eens het volk probeerde duidelijk te maken dat Bach heilig was, maar dat Count Basie de duivel in persoon was. Wat nog zo is, ook al hebben jullie in deze dagen ongetwijfeld nieuwe duivels, die dan waarschijnlijk op een elektrische gitaar spelen.

Ik zou zeggen dat kunst al datgene is waardoor een verandering van emoties bij anderen veroorzaakt kan worden en datgene wat voor de mensen spreekt is hetgeen zij zelf terecht als kunst zullen aanduiden.

De kunst wordt nog steeds voornamelijk geboren uit de beschouwer, de toehoorder en is zeker niet alleen een zaak van de kunstenaar. Kunst is in wezen nu eenmaal een wisselwerking.

Wanneer je gaat zeggen dat Shakespeare het grote toneel is en dat Feydeau maar niets is maak je een vergissing. Want indien Feydeau een ontspanning biedt die voor zeer velen te beleven is blijkt Shakespeare in deze tijd een grootheid te bezitten, die echter maar voor zeer weinigen ooit volledig te beleven is.

Dan kun je niet zeggen, dat dit laatste kunst met een grote k is en het andere ten hoogste een kleine k verdient. De mensen die de anderen tot "waardering voor werkelijke kunst" willen opvoeden redeneren in feite: Ik vindt dit mooi, dus moeten de anderen het ook mooi leren vinden.

In feite kun je de mensen alleen de mogelijkheid bieden na te gaan welke kunstvormen tot hen persoonlijk spreken. En wanneer zij dan toevallig meer voelen voor grandma Moses dan voor Picasso, zo is dat hun zaak. Je kunt de mensen misschien leren te doen alsof en zelfs met schijndeskundigheid de juiste kreten doen slaken. Maar je kunt hen er niet toe brengen iets werkelijk te waarderen wat voor hen niet spreekt. Anders gezegd: volwassenen kun je, mits de juiste pressies aanwezig zijn, wel aardig dressereren, maar opvoeden kun je hen niet werkelijk.

Ten hoogste kun je de mensen konfronteren met zoveel mogelijk vormen van kunst. Maar dat zou voor sommige opvoeders ook weer erg vervelend zijn, want dat betekent dan, dat kleine experimentele theaters met veel toeloop meer recht hebben op steun dan de gevestigde grote gezelschappen vol rote namen. Zoals het zo betekenen, dat een cirkus net zoveel of zelfs meer steun verdient dan b.v. een concertgebouworkest.

Mogelijk ben ik nu een schisma aanhet veroorzaken. Maar ik wil duidelijk stellen, dat je volwassenen niet meer werkelijk op kunt voeden. Er zijn heel wat mensen die anderen willen leren vrijer te denken en de sociale beweging groter te maken.

Maar wanneer je naar de resultaten kijkt is het enige, waarin men slaagt het steeds groter maken van de ontevredenheid terwijl het niet mogelijk is hen tevreden te stellen omdat er geen middelen zijn om aan een ieders onvrede een eind te maken.

Wanneer mensen eenmaal bekrompen zijn in hun denken blijven zij dit, ook al uiten zij zich misschien nu progressief en niet meer behoudend.

Een mens die eenmaal gevormd is kun je werkelijk niet meer veranderen door hem op te voeden. Veranderingen ontstaan alleen na vele harde ervaringen en soms zelfs dan niet meer. Je kunt elke volwassene kunstjes bijbrengen, beter nog dan een kind - dat is vaak te eerlijk daarvoor.

Je kunt zelfs tijdelijk de aandacht van volwassenen in een bepaalde richting doen gaan. Maar werkelijk veranderen kun je niet. Indien u dit duidelijk is, zult u ook begrijpen waarom ik opvoeding altijd zal blijven beschouwen als iets, wat voornamelijk met de niet volwassen mens te maken heeft en met alle systemen waardoor die nog niet volwassen mens kan worden voorbereid om zich binnen welk maatschappelijk systeem dan ook een eigen plaats te verwerven. Denk er maar eens over na.

De ellende van uw wereld is op het ogenblik, dat er zoveel mensen zijn die voortdurend bezig zijn anderen duidelijk te maken, dat die evenveel waard zijn als alle anderen. Als mens kan dit waar zijn, maar er zijn nu eenmaal verschillen in vermogen tot begrip, prestatie e.d. en die blijven tellen. Wanneer je de mensen al voorhoudt dat zij evenveel waard zijn als anderen moet je op zijn minst bereid zijn hen ook zeer duidelijk te zeggen, dat zij daaraan geen rechten kunnen ontlenen tenzij zij ook bereid en instaat zijn evenveel te presteren of tot stand te brengen als die anderen.

Dat men dit laatste meer en meer vergeet is de oorzaak van heel wat ellende op jullie wereld. Men redeneert te veel in deze dagen: ik ben gelijk aan die ander. Wanneer ik dus dit zeg en hij beweert dat, dan heb ik minstens zoveel gelijk als die ander. En dat klopt niet wanneer die ander beschikt over gegevens en feiten, over kundigheden, die men zelf niet kent of zich niet heeft eigen gemaakt.

Het gevolg is dat degenen die het minste weten van bepaalde onderwerpen gemeenlijk degenen zijn, die er het luidste over spreken en hun mening met alle geweld aan allen willen opdringen.

Dit erwijl degenen die over werkelijke argumenten en feiten, ja, over kundigheden ook beschikken daarvan geen gebruik durven te maken omdat je de massa alleen mee kunt krijgen door kreten te slaken die in zich zinloos en veelal bovendien uitgesproken onzinnig zijn.

Nu goed. Wanneer je de mensen op wilt voeden tot een bepaald begrip is de enige methode die je daarvoor nog kunt gebruiken dezelfde die wordt gebruikt bij het opstellen van een verkiezingsprogramma: Schep een grote reeks van mogelijkheden die theoretisch aanvaardbaar zijn, bedenk een aantal goede kreten en schep vervolgens enkele incidenten waardoor die kreten goed in de aandacht komen.

Maar voor mij is dit geen opvoeding. Nu u weer.

x De Goeiende Eenzaamheid van de Stedeling. Waarom, waartoe?

- De stedeling woont zo dicht naast zijn bureu, dat hij meer last dan gemak van ze heeft. U lacht er om, maar het is waar. Vroeger waren de mensen in grotere mate op elkaar aangewezen terwijl zij gelijktijdig meer mogelijkheid hadden om zichzelf te zijn.

Wanneer je nu met je medemensen wilt gaan leven wordt je te zeer betrokken bij hun wijze van leven. Er komen verplichtingen uit voort die niet meer zo aanvaardbaar zijn. Daardoor voelen de mensen er vaak weinig voor, kontakten met bureu op te nemen.

De reden van de vereenzaming is wel de angst te veel verplichtingen aan te gaan aan beide zijden, waardoor terughoudendheid ontstaat en men op de duur zelf geen contact meer met anderen durft te maken.

Een andere reden is wel, dat de stedeling zo weinig directe noden kent. Voor alles zijn wel instanties waarvan men aanneemt dat zij bij het bestaan van een werkelijke nood wel in zullen grijpen. Hierdoor is de betrokkenheid van de naasten bij elkanders leven eveneens verminderd. Persoonlijk contact is geen noodzaak meer.

Daar men de goede kanten, die vroeger in kontakten tussen stedelingen bestonden, niet meer noodzakelijk acht, zullen kleine ergernissen de plaats daarvan innemen en tot een verdere verwijdering voeren.

De stedeling is gemeenlijk minder groepsbewust en groepsgebonden dan in kleineren gemeenschappen nog het geval is. Hierdoor ontstaat contact-armoede. Waarmede het waarom wel verklaard is. Het waartoe is moeilijker.

Ook de tijd maakt de zaak armer: wanneer je overal de kans hebt, tot thuis toe, om je passief te vermaken, kom je er niet zo snel toe een gesprek te voeren. Hierdoor staat men vreemder tegenover elkaar. Ik meen dat de reden waarom men isolerend soms schijnt te verkiezen ligt in de betrekkelijk geringe behoefte aan direct menselijk contact zolang alles in orde is. Gaat het mis, dan voelt men zich eenzaam, omdat men immers zelf vele kontakten heeft afgewezen in de tijd, dat men liever zelf leefde en alleen met zich rekening wilde houden.

Om elkaar te leren kennen moet je elkanders meningen leren kennen en de mogelijkheid vinden om zonder ruzie soms met elkaar van mening te verschillen. Alleen wanneer er voor de nood aan de man komt van een werkelijke band sprake is, zal de vereenzaming niet plaats vinden. Is er geen werkelijke band, maar slechts een oppervlakkige dan zal men al snel denken: die zit in de zorg, is niet vrolijk enz. enz., dus waarom zou ik daaraan mijn tijd verknoeien. Dit is geen verklaring van het waartoe. Een reden is niet te geven, zij het dan, dat mensen juist door die vereenzaming met de neus op het feit worden gedrukt, dat mensen mensen nodig hebben.

Wil je dit oplossen, probeer dan eens iets voor een ander te doen, wees niet bang met mensen op straat, in trams, bussen en treinen te spreken en let eens op, wie en wat uw bureu zijn - en zonder meteen kritiek uit te oefenen. In vele gevallen zal men door zelf een initiatief te nemen en toch alle opdringerigheid en droefgeestigheid te vermijden zo de eenzaamheid aanmerkelijk kunnen beperken.

Goeden avond. (tweede deel bekort)